

Voliti nam je treba dobrih srenjskih predstojnikov ali županov.

Kako srečna je hiša, ki ima dobrega hišnega gospodarja, kako blagoslovljena rodbina, ki ima skrbnega očeta! Nasproti pa kako nesrečna je hiša in rodbina, ki ima slabega, malopridnega gospodarja in očeta! Resnico tega nam potrjuje vsakdanja skušnja. Jednaka je pa tudi zastran celih srenj ali občin. Tem je oče in gospodar srenjski predstojnik ali župan. Priden župan je neprecenljiva sreča, ničvreden srenjski predstojnik pa neznana nesreča in pogosto tudi sramota za celo občino. Zato pa ima ob času novih srenjskih volitev vsak srenjčan velevažno dolžnost, da se pobriga in potegne za izvolitev dobrih srenjskih odbornikov, da bo izvoljen priden župan. Mudni volilci so sami krivi, ako jim v srenjski zastop vpleče kaka svojat ali celo liberalna brezverska in nemškutarska druhal, ki potem s srenjčani dela kakor — Bog spoštuj sv. krst — svinja z mehóm. Na noge slovenski korenjaki, verni katoliški možje. Ako imate kde bodikaj župana, morebiti celo kakega štimanega prevzetnjaka, zvičajnega lisljaka, nesposobnega lenuha, lehkomišelnega zapravljivca, brezverskega liberalca, ki se cerkve boji, kakor nekdo križa, ali debelega prijatelja tržkih ali mestnih liberalcev, nemčurjev, kosmatega nemškutarja, ki se svoje slovenske matere in krvi sramuje — proč z njim! Izvolite namesto njega modrega, poštenega, vernega in vrlega Slovenca ali Slovencem vsaj pravičnega moža. Ako pa uže takega imate, tedaj ga le prosite, naj se zopet da izvoliti. Priden in skušen župan se naj srenji ohrani, dokler je le mogoče. Tolažite ga, ako se brani zavolj prevelikih bremen, s tem, da bo konservativno-narodna večina poslancev v državnem zboru tudi tukaj sčasoma priskočila s polajzbaní! Kako pa se naj vršijo volitve, to kaže sledeča okrožnica, katero je c. k. okrajni glavar mariborski, g. Seeder, razposlal v nemškem in slovenskem jeziku.

„Veljavnost dosedanjih srenjskih zastopov konča v celem okraju z novim letom in v teku meseca januarja 1880; in se mora takoj za nove volitve skrbeti. Vseled tega spominjam g. srenjske predstojnike na določbe srenjskega volilnega reda sploh, posebno pa na sledeče:

1. Podlaga novim volitvam je novi volilni imenik letošnjih pretečenih volitev, in se ima, kolikor je treba, popraviti po §. 13. srenjskega volilnega reda. 2. Pravilno se morajo tri volilne skupine razstaviti. Kakovo izjemo o tem zamore politična gosposka dovoliti. §. 13. sr. v. r. 3. Volilni imeniki morajo najmanje štiri tedne pred volitvijo v srenjski pisarnici razstavljeni biti, da jih zamore vsakdo pregledati in se mora to tudi v srenji razglasiti. Ta razglas se ima po volitvi k volilnim spisom priložiti. Sploh se ima na to gledati, da se §. 16. sr. v. r. natanko izpolnuje, da potem

ne more nikdo zoper volitev ngovarjati. 4. Dan in vršitev volitve mora se 14 dni poprej v srenji po navadni poti razglasiti in tudi c. k. okrajnemu glavarstvu naznaniti. Ta razglas se ima tudi volilnim spisom priložiti. §. 17. sr. v. r. 5. Tretja volilna skupina prične volitev, potem voli druga in slednjič prva. Volitev vodi srenjski predstojnik in štirje od tega poklicani zaupni možje. Volitev se vrši ustmeno. Večina glasov zmaga. 6. Novozvoljeni odborniki izvolijo srenjskega predstojnika in srenjske svetovalce po določbi II. poglavja sr. v. r. z večino glasov.

Izid volitve se ima c. kr. okrajnemu glavarstvu naznaniti in tudi volilni spisi predložiti.

Gospodarske stvari.

Kaj pomeni nova postava zoper govejo kugo gledé na našo živinorejstvo!

Sedanji državni zbor, v katerem nimajo nemški liberalci večine, ampak konservativno-narodni poslanci, je uže pokazal, da mu je za kmetske ljudi bolje mar, kakor prejšnjemu. Pripravlja več za kmetsko prebivalstvo in za obrtnike jako važnih in potrebnih postav, eno pa je uže dognal in sklenil, namreč postavo zoper govejo kugo. To postavo so liberalci lani dolgo reševali pa jo naposled pod klop vrgli. Novi poslanci so jo zopet pobrali, preudarili, popravili in sklenili. Po tej postavi se bodo od 1. januarja 1882. naprej meje proti Rusiji in Rumuniji, in če treba proti Turčiji, od koder je do sedaj strahovita goveja kuga k nam prihajala, popolnem zaprle. Ne bode se smela čez mejo vvažati ne goveja živina, ne meso, ne kože. Tako bo mogoče okovariti naše dežele pred govejo kugo.

Gotovo se bo marsikdo izmed bralcev čudil, kako to, da se taka potrebna postava uže davno ni sklenila? Kdo se je temu najbolj upiral? Dunajsko mesto in jegovi liberalni poslanci. Ti so bili zoper to, da bi se meje zaprle. Poudarjali so, da bi se govedina mestnim prebivalcem preveč podražala, ker sedaj na leto v Dunaj po 30.000 glav živine samo iz Rusije dobivajo. Toliko klavne živine, pravijo, ne zmorejo naše avstrijsko-ogerske dežele. Velika mesta, posebno Dunaj, bi morala stradati mesa, koje bi tako drago postalo, da bi si ga le bogateja gospoda kupiti mogla. Ali to ni resnično. Klavne živine imamo v Avstriji dovolj in zamoremo je še več prirediti, ako nam le tuje blago in pa dunajski judje cene ne gubijo. V dokaz so nam nemški in česki kmetje ob prusko-nemškeji meji, katero je Bismark našej šivini tako zaprl, da nje vedno menje na Nemško prodavajo. Predlanskim so še tje prodali 131.774 goved, lani pa uže samo 79.000, ter jim je všlo 7,824.000 fl., ki bi jih sicer iz Nemčije dobili. To je velika zguba. Nemške meje so pa zaprte, ker imamo pri nas vsako leto sedaj tu, sedaj tam, govejo kugo. Iz

rečenega je tedaj razvidno, da moramo meje proti okuženim deželam zapreti, ako hočemo doma kugo zatreti, in pouzročiti, da se nam nemške meje zopet odprejo. Dalje je očitvidno, da imamo uže sedaj veliko več goved na razpolago samo v nemških in českih deželah, kakor jih Dunaj potrebuje, namreč več kakor 50.000 glav. In naposled imajo naši kmetovalci 2 leti časa, da število klavnih goved pomnožijo in se pripravijo to nadomestiti, kar Dunaj iz Rusije dobiva. Tako se bo živinoreja povzdignila, mnogo denarja bo ostalo v cesarstvu, ki sedaj na Rusko in Rumunsko gre. Še bolj splačala se bo živinoreja, kedar nam bodo nemške meje zopet odprte, kar se bo takoj zgodilo potem, ko bo pri nas goveja kuga nemogoča.

Nova postava zoper govejo kugo je tedaj vevlačna za naše živinorejstvo, za kmeta. Prišel bo čas, ko bo temu živinoreja največ dobička do našala, če boe skrbel veliko goved izrežati po vodilih umne živinoreje. Za to postavo so kmetje svojim konservativnim-narodnim poslancem slobodno hvaležni. Ti so jim ovo postavo dognali in sklenoli, liberalci so se pa njej upirali lani in tudi letos.

Češplja. (*Prunus domestica*).

II. Kot občna hrana služijo češplje sirove brž z drevesa; ravno tako pogosto se pa tudi posušene kuhajo, in z vinskim ali hruševim moštom v tako imenovan „povidel“ vkuhavajo. Tudi se v jesih in cukar vlagajo in sploh v kuhariji in pekariji na mnogovrstne načine pripravljajo za vživanje. Iz njih se delajo tudi tako imenovane „prunle“ ali laške češplje, kakor se po štacunah v škatle stlačene prodajajo. Raz češplje se koža lepo rahlo potegne, te olupljene češplje lepo na solncu posuše in potem v škatle vložé in stlačijo. Seveda se jim koščice prej izvzamejo. Na Goriškem se mnogo mnogo centov takih suhih češpelj za kupčijo priredi in lep denar v deželo pripravi. Sirove češplje pečene v močnatih jedilih in sušene obdržé svojo prvotno lastno sladkobo, med tem ko mnogo druge sorte sliv okisnejo. Tudi se češplje použijó zdrave in ne škodujejo lahko, druge slivine sorte mnogokrat želodec pokvarijo in mrzlico napravijo. Po mnogih krajih na Virtemberskem narejajo iz češpljinih koščic prav dobro olje. Subi sad služi ko zdravilstveno in mečivno in čistivno sredstvo, zato so posebno okrevajočim bolenikom zelo priporočevana jed. Tudi drugače se v zdravilstvu porabljaajo. Lepi, rudečkastorjavni in trdi les se od strugarjev zelo obraja in za razne reči podleže. Tudi ko netilo je les zelo čislan, vendar se pa redko kdaj za to rabi, ker se drugače v veči prid obrne.

Češpelj je več sort, izmed kterih pa le o tistih govoriti bočemo, ki imajo posebno vrednost. 1. Navadna češplja. (*Prunus domestica*). Sad je podolgovat in srednje debel. Nahaja se sploh po sadovnjakih, sočivnjakih, na polju in na travnikih,

ob potokih in posebno pa blizu vasi in pobištev, ktera jim dajejo zavetje, v kterem posebno dobro storé. Zoré meseca septembra. Je koristno in hasnovito sadje. 2. Debela angleška češplja. Tudi požlahtojena češplja imenovana. Sad je prav debel in posebne dobrote. Nahaja se s prejšnjo sorto po sadovnjakih vendar bolj redko. Je več vredna ko prejšnja sorta in je za gospodarske namene brez vgovora prvi sad. Zori septembra. 3. Laška češplja. Sad rano zori, je prav prijetnega okusa in zori meseca avgusta. Drevo zelo hitro raste, rano rodi in je prav rodovitno posebno za sočivnjake priporočati. 4. Zelena češplja. Je podobna navadni češplji, ali zelenobelkaste barve, jednakega okusa in se tudi po semenu čisto zarezja. 5. Rudeča češplja. Lep, debel sad z rumenim mesom sladkovinskega okusa. Zori meseca avgusta. Drevo je veliko in rodovitno in se da iz koreninskih izrastkov in iz semena izrediti. 6. Žolta marčinka ali žolta jajčnata češplja. Sad je prekrasen, vendar pa lepši ko boljši. Zori septembra. Drevo je trpežno in rodovitno in zahteva toplo lego.

Za jabelka so letošnjo jesen kmetovalci v gornjem Avstrijskem dobili zopet mnogo denarjev. V par tednih so po Donavi spustili proti Dunaju 34 flosov, na katerih je bilo 34.000 mecnov jabelk naloženih, vrednih 40.000 fl.

Krompir utegne na spomlad, ko bo ga za semé treba, jako drag biti, ker so ga na Gališkem, v Šleziji, Moravskem in spodnjem Avstrijskem prav malo pridelali.

Dopisi.

Iz Radislavec. (Letina — rubeži — volitve). S posledkom zime vrača se letošnje leto k svojem koncu. V sredo 26. t. m. nas je zapadel sneg in je v kratkem izdelana, trudna zemlja z belo odejo pokrita, da si spočije za spomlad, ter pribavi novih moči za prihodnje leto. Mi kmetje smo se že tej „zimскеj tetki“ pripravili, ter spravili zvečinom zadnje poljske pridelke v shrambo, z drvami in steljo se oskrbeli, da bodemo mi in živina skoz zimo pred mrazom zavarovani. Ako se ozremo v minoli del leta, more se v obče trditi, da letina v teh krajih kmetu nij bila kaj ugodna. Rži in pšenice pridelalo se je dosti menje od lani, a zrno je zdatneje od lanskega. Koruza in krompir bila sta še dosti lepa, dasiravno sta zavolj suše mnogo trpela. Lan in grabolka niti nista truda in semena vračala, a oves bil je povse rodovit. Pozneja hajda ima lepo zrno, a z obilnostjo njenega rodu nemore se nihče hvaliti. Sadu, razun kake črešnje ali gruške ni bilo nič, a tudi vina se mora v obče trditi je polovice menje od lani, dasiravno je bolje in izvrstneje od lanskega. V obče tedaj rečeno letos ni tukajšnji kmetovalec toliko pridelal, da prehrani svojo družino, poravna vse